

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění

Autoreferát disertační práce

**ROD LAŽANSKÝCH VE VZTAHU
K UMĚLECKÉMU PROSTŘEDÍ ČESKÝCH ZEMÍ**

The Lazansky Family in Relation
to the Artistic Environment of the Czech Lands

autor práce

Mgr. Jan Štěpánek

školitel

doc. PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.

2017

Obsah

1.	Úvod do problematiky a dosavadní přístup k tématu.....	1
2.	Charakteristika všech pramenů a literatury	3
3.	Cíle, metodologie a struktura práce.....	4
4.	Závěry výzkumu	5
5.	Výběr pramenů a literatury	6
6.	Summary of the thesis in English.....	16
7.	Přehled publikační a odborné činnosti autora.....	17

1. Úvod do problematiky a dosavadní přístup k tématu

Lažanští z Bukové se vynořili z český dějin teprve na konci středověku a nebyť několika náhod, jistě by je postihl stejný osud jako řadu podobných rytířských rodin – upadli by v zapomnění. Souhrou historických okolností, pro někoho šťastných, pro jiného méně, se tak ovšem stalo až ve 20. století, kdy kořeny nově vzniklé republiky vysávaly sociální a kulturní zvyklosti starých elit. Někdejší příslušníky panského stavu s titulem říšských hrabat a svobodných pánů lze přiřadit k aristokracii, která se v podmínkách po Bílé hoře velmi dobře přizpůsobila společensko-kulturním uspořádání habsburského soustátí, aniž by ztratila povědomí o svých kořenech. I přesto, nebo právě proto, zůstalo její jméno po čtyřech stech letech bezohledně pohřbeno pod troskami světových válek.

Když se běžného návštěvníka kavárny Slavia naproti Národnímu divadlu v Praze zeptáte, jestli zná Lažanské z Bukové, zřejmě bude chvíli tápat a uvažovat nad smyslem vaší otázky. Jen výjimečně ho napadne, že budova, která je více jak jedno století centrem kulturního života hlavního města, by bez jejich přičinění nevznikla. Ke stejnému nezdaru bychom byli odsouzeni u návštěvníků Nebozízku, jednoho z turistických cílů na pražském Petříně nebo u řidičů, právě projíždějících po brněnské Okružní třídě. Architektonické a urbanistické prvky našich sídel zkrátka vnímáme jako zcela samozřejmou součást životů a jen velmi zřídka přemýšlíme nad širšími souvislostmi jejich vzniku.

Bohužel zapomínáme, že bez významných osobností, které po staletí spoluutvářely kulturní prostředí naší země, se mohla budoucnost těchto míst odvíjet dočista jinak. Současný stoletý odstup se proto jeví jako ideální pro zhodnocení činnosti rodiny, která zcela nepopíratelně přispěla k rozvoji uměleckého prostředí českých zemí.

Na první pohled by se mohlo zdát, že předmětem této práce je adorace nacionálně smýšlející české šlechty, prosakující mezi řádky mnoha publikací. Autorovým záměrem však není tuto tendenci podporovat. Dle jeho názoru Lažanští, ač původem česká rodina, do této kategorie nespádají. Hlavním záměrem je pouze odkrýt v ucelené a paralelami obohacené podobě téměř pětisetleté působení rodiny na poli výtvarného umění, jež paradoxně, až na výjimky, nepřesáhlo historické hranice českého státu.

Pro někoho je jistě otázkou, do jaké míry má smysl se tímto problémem zabývat, zejména poté, kdy se umělekohistorická literatura posledních let cíleně zaměřovala na sběratelskou, mecenášskou a donátorskou činnost šlechty v království uprostřed Evropy. Nicméně k dispozici máme fakta související s nejvyššími patry naší první společnosti, příslušníky nejvýznamnějších rodin, jako Liechtensteinů, Lobkowiczů či Thurn-Taxisů,

jejichž systematickou činnost v oblasti vlastní reprezentace dokumentuje velké množství archivního materiálu. O činnosti Berků z Dubé, Černínů, Nostitzů, Šternberků, Straků, Valdštejnů, Vršovců, Vrtbů i Lažanských máme informace zaměřené na baroko, přičemž jsou vázány na jednu osobnost. Uměleckohistorická literatura zatím postrádá studii zabývající se mecenátem středostavovské šlechtické rodiny v celé její historii.

Důvodů, proč k podobnému výzkumu zatím nedošlo, je pravděpodobně několik. Tím nejdůležitějším je širě nezpracovaného materiálu, jenž je těžko uchopitelný. Nejinak je tomu i v našem případě, kde lze navíc zpochybnit i hlubší význam pro dějiny umění. Lažanští nikdy nevybudovali velké majetkové dominium, které by sloužilo jako kapitálové zázemí pro realizaci větších stavebních podniků nebo pro nakupování uměleckých děl. Po významných raně novověkých představitelích rodu se nám mnoho nedochovalo, protože centrum panství, Manětín, bylo začátkem 18. století zničeno požárem. Následná pozdně barokní fáze byla pak mnohokrát předmětem badatelského zájmu.

Každá mince má však dvě strany. Dosavadní odborné práce sice hojně reflektují etapu kulturní i umělecké expanze, ale více či méně opomíjejí některé zajímavé aspekty, zejména v mladším období. Středem zájmu byly stavby, freskové a sochařské výzdoby, stejně jako vybrané obrazové soubory. Prozatím ale postrádáme zhodnocení obrazárny jako celku a její geneze, posouzení stavebního vývoje na jiných panstvích nebo právě zmapování sběratelské, donátorské nebo mecenášské činnosti během 19. století. Zejména na poslední pojmenovanou oblast se pokouší osvětlit tato disertační práce.

K náročné cestě za poznáním vede autora hned několik důvodů. Jedním z nich je vlastní badatelská činnost. Díky mnohaleté práci se mu podařilo nashromáždit množství materiálů ze 17. – 20. století. Z jejich obsahu vyplývá, že mnohá fakta nebyla předchozím autorům známa nebo vsazena do souvislostí. Příkladem za všechny je předbělohorské období, s nímž jsou Lažanští spojováni coby nevýznamná šlechta. Vlastnictví domu poblíž Pražského hradu, stejně jako umístění rodinné hrobky v kapli sv. Kříže v bazilice Nanebevzetí P. Marie na Strahově ovšem názor nepotvrzují. Strmý společenský vzestup po Bílé hoře a útlum v 19. století je rovněž předmětem nepodložené diskuse.

Naopak, především v 19. věku došlo mezi oběma větvemi Lažanských k rozkolu, jenž vedl k vyloučení té starší ode dvora. Stali se šlechtickým domem na pomezí občanské společnosti, jenž se z části hlásil k ideálům zemského vlastenectví, z části k oficiální ústavověrné šlechtě monarchie. To vše se promítlo do sféry osobní i veřejné reprezentace v Čechách i na Moravě, kde autor disertační práce hledá nejen hmatatelné pozůstatky jejich činnosti, ale i paralely v aktivitách stejně postavených panských rodů.

2. Charakteristika všech pramenů a literatury

K roli Lažanských z Bukové v uměleckém prostředí českých zemí samozřejmě existují primární písemné prameny – dva rodinné archivy, které naležeme ve fondech SOA Plzeň, Rodinný archiv Lažanských z Bukové, Chyšě a Rodinný archiv Lažanských – Manětín. Díky jejich širokému časovému záběru od 17. do 20. století máme tedy k dispozici dobrý přehled o společenském a kulturním postoji jednotlivých členů rodiny. Realizaci jejich stavebních, sběratelských či mecenášských aktivit je třeba opřít o hospodářské záznamy velkostatků Manětín, Rabštejn nad Střelou nebo Chyšě, umístěných tamtéž.

Nezastupitelné místo v heuristice mají také archiválie příslušných farností, měst a obcí na panstvích, a dále různých spolků, organizací nebo institucí. Pro disertační práci jsou využity zvláště fondy NA v Praze, od zemských desk, přes starou a novou manipulaci, až po archiv pražské arcibiskupství, kde se nacházelo mnoho nevyužitého materiálu. Z podkladů úředního charakteru je třeba zmínit i Děkanský úřad Manětín v SOkA Plasy nebo Farní úřad Chyšě v SOkA Karlovy Vary. Z neúředních pramenů nelze opomenout Literární archiv PNP, hlavně písemnosti Josefa Vojtěcha Hellicha a Ignáce Vojtěcha Ullmanna. Lažanští ale zanechali stopu také v Archivu Národní galerie, konkrétně ve fondech Krasoumná jednota nebo Společnost vlasteneckých přátel umění.

Literatura vztahující se k problematice šlechty a umění je poměrně hojná. Většina badatelů se zabývá úzce vymezenými tématy a jen nemnozí se věnují postavení jednoho rodu ve výtvarném umění napříč staletími. Situace je podobná u vysokoškolských prací. Autor má proto dosti ztíženou možnost komparace. Navíc je třeba využít texty zaměřené na podobně postavenou aristokracii. I přesto se našly příklady, na jejichž základě lze Lažanské zařadit do souvislostí. Pro 18. století jde o texty Jiřího Hrbka o Valdštejnech, Zdeňka Kazlepky o Collaltech, Jiřího Kubeše o Collorededech-Wallsee nebo Aleše Valenty o Morzinech. Pro 19. století máme k dispozici monografie Ivo Cermana o rodu Chotků, Jindřicha Vybírala o Schwarzenbercích a Jana Ivanegy o stavební činnosti Buquoyů. Patří sem i nové práce Lubomíra Slavíčka a Petra Tomáška o rodu Salm-Reifferscheidtů a Jiřího Junga o sběratelství a mecenátu Lichovských na sklonku monarchie.

Ze zahraničí slouží autorovi německé texty. V Německu a Rakousku se problematikou zabývají Moritz Csáky, Werner Telesko či Michaela Marek. S ohledem na velký rozsah tuzemského materiálu jim ale nemohl být věnován velký prostor. K textům znalce uherské šlechty Gézy Pálffyho se autor rozhodl nepřihlížet vůbec kvůli různému kulturně-sociálnímu prostředí obou zemí, jež vytvářelo charakteristické rozdíly.

3. Cíle, metodologie a struktura práce

Cílem práce je odpovědět na otázku, jakou roli hráli příslušníci rodu Lažanských v uměleckém prostředí českých zemí. Pojem je interpretován jako souhrn činitelů, ovlivňujících vznik architektonických, sochařských, malířských nebo jiných výtvarných realizací, odehrávajících se na historickém území Království českého od středověku do 20. století. Na takto vymezeném území jsou sledovány stavební a mecenášské aktivity rodiny, vývoj jejich uměleckých sbírek a jiné kulturněhistorické aspekty s tím spojené.

Velký časový rozsah ohrožuje srozumitelnost textu i integritu vypravování. Moderní historiografie proto raději upřednostňuje specializaci na konkrétní problém. Umělé metodologické rozdělení a s tím spojená fragmentárnost, ale míří k nepřesným výkladům. Nic se neděje separátně a zaměření na jeden detail nás často ochuzuje o důležité přesahy. Snaha o komplexnost proto vedla autorovy kroky opačným směrem k vytvoření kulturněhistorické monografie, v níž jednotlivé střípky skládá do pestřejší mozaiky.

Zvolená topograficko-genealogická metoda, místy přesahující do prosopografické analýzy, byla zvolena z logiky věci. Oba dva rodové a velkostatkové archivy jsou totiž tomuto hledisku podřízeny. Hlavní představitelé rodu, většinou i majitelé dané hospodářské základny, byly vlastníky ekonomického kapitálu. Z ekonomického kapitálu zároveň pramenil kapitál sociální a také kulturní, který se projevil v jejich aktivitách a odrazil se v písemnostech farností, měst, obcí, úřadu i jiných institucí. Do takto sestavené sítě jsou vkládány badatelské výstupy autorových předchůdců a vybrané předměty vizuální kultury. V návaznosti na konkrétní příklady je proto rozdílně aplikován formově-interpretací, případně stylově-historický přístup, v součinnosti s kontextuálním rozbohem.

Práce je rozdělena do sedmi kapitol. Po krátkém úvodu do tématu je věnována pozornost nejstarším dějinám Lažanských z Bukové. Další oddíl je zaměřen na rané baroko, následovaný érou vrcholnou a pozdní. Nejrozsáhlejší je část reflektující vztah Lažanských k umění v 19. století. Předposlední kapitola se zabývá kulturním epilogem rodu v 1. polovině 20. století. V závěru jsou shrnuty výsledky badatelovi činnosti, včetně komparace s aktivitami dalších šlechtických rodin ve střední Evropě. Součástí práce jsou také tři přílohy, počínaje seznamem použité literatury a pramenů. Pro konkrétní představu o uměleckých předmětech je v druhé části publikováno sto sedmdesát reprodukcí předmětů hmotné výtvarné kultury od 14. do 20. století. Poslední přílohu tvoří genealogická rešerše, přinášející přehled o majetkových, rodinných a kariérních záležitostech třinácti generací rodu se stříbrným korbelem ve znaku mezi lety 1590–2011.

4. Závěry výzkumu

Na základě výše uvedených metodologických přístupů dochází autor práce ke zjištění, že postavení hrabat Lažanských z Bukové bylo skutečně odlišné, než jak jej vnímala předchozí historická a umělecká literatura. Již v prvních dvou kapitolách, vymezených pozdní renesancí a závěrem 17. století, není možné na rodinu nahlížet výhradně optikou majetku a titulů, ale je nutné brát v potaz komplexní sociální kapitál, který doposud nebylo možné pojmenovat bez průzkumu nestejnorodých archivních materiálů.

Z pohledu dějin českého výtvarného umění lze konstatovat, že Lažanští skutečně ovlivňovali a spoluutvářeli umělecké prostředí českých zemí, především na přelomu 17. a 18. století a kolem poloviny 19. věku. Zatímco první periodě byla v literatuře věnována velká pozornost a tímto výzkumem bylo možné de facto jen korigovat starší rezultáty, zůstávalo období 19. století dosti zprofanovanou a neprobádanou oblastí. Přitom právě v tomto časovém úseku rodina citelně ovlivňovala rozvoj a výsledky výtvarných aktivit v Čechách i na Moravě, a to jak v čistě soukromé, tak také ve veřejné oblasti.

Nejviditelnější byla nepochybně starší větev na Chyši, reprezentovaná hrabětem Prokopem III., jenž za pomoci architektů Václava Hagenauera, Ignáce Ullmanna a Josefa Pokorného postavil nový kostel v Lubenci, zromantizoval chyšský zámek, vybudoval palác na Smetanově nábřeží v Praze a zrestauroval rodovou hrobku. Na Moravě se naopak proslavil jeho mladší bratr a místodržitel Leopold I., který za pomoci Ludwiga von Förstera inicioval vznik brněnské Okružní třídy a kasina v Lužánkách. Až na malíře Josefa Zeleného ovšem mecenát mimo veřejnou sféru nerozvíjel a lze říci, že o co více se záliba bratrů projevila v architektuře, o to méně se promítla do výtvarného umění.

V protikladu stáli členové mladší větve na Manětíně, které lze označit, podle slov Zdeňka Bezceného, jako příliš uzavřenou společnost. Neměla dost finančních prostředků na veřejné stavební akce. Její skromnost jako by vyvažovala touhu po okázalosti v barokním období. O to intenzivněji ale rozvíjela mecenát v soukromí. Dokazují to podpora mladých talentů, jako Tadeáše Mayera, a především vztahy s umělci z generace padesátých let. Hlavním hybatelem se stala Sidonie Lažanská, rozená z Hoyos-Sprinzensteinu. Výtvarně velmi talentovaná dáma se pohybovala ve společnosti Louisy Kannengiesser Piepenhagenové, Františka Sequense či Agathona Klemta. Její potomci udržovali kontakty také s umělci mladší generace. Syn Jan Karel podporoval Emanuela Dítěte a díky manželce Idě, rozené ze Schwarzenbergu, nacházíme konkrétní vazby rovněž na Václava Brožíka, Helenou Emingerovou, Čeňka Vosmíka, případně Kamila Hilberta.

5. Výběr pramenů a literatury

Prameny nevydané:

- **Archiv Národní galerie**
 - fond Krasoumná jednota (1839–1939)
 - fond Národní galerie v Praze (1945–2000)
 - fond Společnost vlasteneckých přátel umění (1796–1949)
- **Literární archiv Památníku národního písemnictví**
 - fond Hellich Josef Vojtěch (1848–1880)
 - fond Ullmann Ignác Vojtěch (1839–1956)
- **Moravský zemský archiv v Brně**
 - fond Moravské místodržitelství (1786–1918)
 - fond Rodinný archiv větve Seilernů Lukov (1562–1944)
 - fond Velkostatek Lukov (1489–1945)
- **Národní archiv**
 - fond Archiv pražského arcibiskupství, Praha (1221–1950)
 - fond Desky zemské, Praha (1351–1883)
 - fond Nová manipulace, Praha (1650–1706)
 - fond Sběrka genealogická Dobřenského (1841–1919)
 - fond Sběrka genealogicko-heraldická Wunschwitzova (1678–1741)
 - fond Stará manipulace, Praha (1526–1838)
 - fond Staré české místodržitelství, Praha (1563–1751)
 - fond Státní památková správa, Praha (1946–1964)
 - fond Tereziánský ústav šlechtičen, Praha (1755–1930)
 - fond Úřad desk zemských, Praha (1351–1926)
 - fond Zemský soud Praha (1783–1850)
- **Národní památkový ústav**
 - fond Sběrka plánů, stavebně hist. průzkumů a restaurátorských zpráv
- **Státní oblastní archiv v Plzni**
 - fond Rodinný archiv Lažanských – Manětín (1589–1946)
 - fond Rodinný archiv Lažanských z Bukové, Chyše (1630–1939)
 - fond Velkostatek Chyše (1654–1945)
 - fond Velkostatek Manětín – Rabštejn nad Střelou (1597–1947)

- **Státní oblastní archiv v Třeboni**
 - fond Cizí rody Jindřichův Hradec (1484–1932)
 - fond Rodinný archiv Černínů z Chudenic, Jindřichův Hradec (1378–1945)
 - fond Velkostatek Lnáře (1556–1948)
- **Státní okresní archiv Karlovy Vary**
 - fond Farní úřad Chyše (1660–1953)
 - fond Okresní národní výbor Karlovy Vary (1945–1990)
- **Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích**
 - fond Děkanský úřad Manětín (1506–2008)
 - fond Wonka František (1898–1990)

Prameny vydané:

- **CATALANO, Alessandro – KELLER, Katrin (Hg.).** *Die Diarien und Tagzettel des Kardinals Ernst Adalbert von Harrach (1598–1667)*. Wien: Böhlau, 2010.

Staré tisky:

- **SCHALLER, Jaroslav.** *Topographie des Königreichs Böhmen. Zweyter Theil, Ellbogner Kreis*. Prag: k. k. Normalbuchdruckerei, Wenzel Piskaczek, 1785.
- **SCHALLER, Jaroslav.** *Topographie des Königreichs Böhmen. Neunther Theil, Pilsner Kreis*. Prag und Wien: Schönfeldichen Handlung, 1788.
- **WEINGARTEN, Jan Jakub.** *Fürsten-Spiegel Oder Monarchia Deß Hochlöblichen Ertz-Hauses Oesterreich*. Praha: Jan Arnolt z Dobroslavína, 1673.

Rukopisy:

- *Diarium Quinttum Ven: Conventus Matris Dolorosa in Rabenstein Ordinis Servorum B: M: V: ab Anno 1759, Usque ad Annum 1773, Mense May Conscriptum a Finitum*. [Národní knihovna, Sbíрка rukopisů, sign. VI C 16]
- **KITTLITZ, Karl Joseph.** *Böhmische Ehrentafel oder historische Beschreibung jener hoch- und niedern Familien aus welchen jemahlen einige Landes Ämter und Dienste im Königreich Böheimb besetzt gewesen. II. Theil. L. – S.* [sine loco]
- **PLESCHNER, Václav Alexius.** *Chorus literatorum Manetinae erectus et renovatus*. Manětín, 1718. [SOKA Plasy, fond Děkanský úřad Manětín]
- **WONKA, František.** *Manětín posvátný*. Manětín, 1935. [kopie ve sbírce autora]

Literatura:

- **BEZECNÝ, Zdeněk.** *Šlechta a umění v druhé polovině 19. století.* In Umění a veřejnost v 19. století: sborník příspěvků ze symposia pořádaného 7. a 8. března 1996 ve Státní vědecké knihovně v Plzni. Ústí nad Labem: Albis international, 1998, s. 105–110.
- **BEZECNÝ, Zdeněk.** *Schwarzenbergové a jejich Orlík v 19. století.* In Jihočeský sborník historický. Ročník 68. České Budějovice: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, 1999, s. 129–145.
- **BEZECNÝ, Zdeněk.** *Příliš uzavřená společnost. Orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století.* České Budějovice: Jihočeská univerzita, Historický ústav, 2005.
- **BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda.** *Václav Brožík: (1851–1901): Národní galerie v Praze, Valdštejnská jízdárna.* Praha: Národní galerie, 2003.
- **BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda.** *August Bedřich, Charlotta a Louisa Piepenhagenovi.* Praha: Národní galerie, 2009.
- **BOURDIEU, Pierre.** *Teorie jednání.* Praha: Karolinum, 1998.
- **BOUZKOVÁ, Barbora.** *Česká šlechta a její pokus o oživení českého uměleckého života na konci 18. a počátku 19. století.* In Documenta Pragensia. Svazek IX (I). Praha: Archiv hlavního města Prahy, 1991, s. 269–295.
- **BUKAČOVÁ, Irena.** *Západočeský malíř Taddeo Mayer a okruh manětínských malířů.* In Biedermeier v českých zemích: sborník příspěvků z 23. ročníku symposia k problematice 19. století. Praha: KLP, 2004, s. 209–216.
- **BUKAČOVÁ, Irena – HAMSÍKOVÁ, Radana – ROYT, Jan.** *Poklady kostela sv. Barbory v Manětíně.* Beroun: Nakladatelství MH pro Muzeum a galerii severního Plzeňska v Mariánské Týnici, 2010.
- **BURKE, Peter.** *Cultures of Translation in Early Modern Europe.* In BURKE, Peter – PO-CHIA HSIA, Ronnie (ed.). *Cultural Translation in Early Modern Europe.* Cambridge: Harvard University Press, 2007, s. 7–38.
- **BURKE, Peter.** *Translating Knowledge, Translating Cultures.* In NORTH, Michael (ed.). *Kultureller Austausch. Bilanz und Perspektiven der Frühneuzeitforschung.* Köln – Weimar – Wien: Böhlau, 2009, s. 69–80.
- **CERMAN, Ivo.** *Chotkové: příběh úřednické šlechty.* Praha: NLN, 2008.
- **CERMAN, Ivo.** *Šlechtická kultura v 18. století.* Praha: NLN, 2011.

- **CONZE, Eckart – WIENFORT, Monika (Hg.).** *Adel und Moderne: Deutschland im europäischen Vergleich im 19. und 20. Jahrhundert.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2004.
- **CSÁKY, Moritz.** *Das Gedächtnis der Städte: kulturelle Verflechtungen – Wien und die urbanen Milieus in Zentraleuropa.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2010.
- **CSÁKY, Moritz – HAGELKRYŠ, Reinhard (Hg.).** *Vaterlandsliebe und Gesamtstaatsidee im Österreichischen 18. Jahrh.* Wien: Verband der Wissenschaftlichen Gesellschaften Österreichs, 1989.
- **CSÁKY, Moritz – MANNOVÁ, Elena (ed.).** *Kolektívne identity v strednej Európe v období moderny.* Bratislava: Historický ústav SAV, 1999.
- **DÜSELDER, Heike – WACKENROCK, Olga – WESTPHAL, Siegrid (Hg.).** *Adel und Umwelt: Horizonte adeliger Existenz in der Frühen Neuzeit.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2008.
- **ELTZ, Erwein Hans – STROHMEYER, Arno (Hg.).** *Die Fürstenberger. 800 Jahre Herrschaft und Kultur in Mitteleuropa.* Schloss Weitra: Niederösterreichische Landesausstellung, 1994.
- **FILIP, Aleš – MUSIL, Roman (ed.).** *Neklidem k Bohu. Náboženské výtvarné umění v Čechách a na Moravě v letech 1870–1914.* Praha: Arbor vitae, 2006.
- **HLAVAČKA, Milan a kol.** *Collective and individual patronage and the culture of public donation in civil society in the 19th and 20th centuries in Central Europe.* Prague: Institute of History, 2010.
- **HOJDA, Zdeněk.** *Patriae et musis. Počátky obrazárny Společnosti vlasteneckých přátel umění.* In SLAVÍČEK, Lubomír (ed.). *Artis pictoriae amatores: Evropa v zrcadle pražského barokního sběratelství.* Praha: Národní galerie v Praze, 1993, s. 311–347.
- **HOJDA, Zdeněk.** *Marie Gabriela Lažanská a Plasy.* In *Proměny plaského kláštera (1145–2015): sborník příspěvků z konference konané 8. – 9. října 2015 v Plasích.* Mariánská Týnice: Muzeum a galerie severního Plzeňska, 2015, s. 159–164.
- **HOJDA, Zdeněk – CHODĚJOVSKÁ, Eva.** *Heřman Jakub Černín na cestě za Alpy a Pyreneje. I., Kavalířská cesta českého šlechtice do německých zemí, Itálie, Francie, Španělska a Portugalska.* Praha: NLN, 2014.
- **HORYNA, Mojmír.** *Jan Blažej Santini-Aichel.* Praha: Karolinum, 1998.
- **HRBEK, Jiří.** *Barokní Valdštejnové v Čechách 1640–1740.* Praha: NLN, 2013.

- **HRBEK, Jiří.** *Proměny valdštejské reprezentace: symbolické sítě valdštejského rodu v 17. a 18. století.* Praha: Togga, 2015.
- **IVANEGA, Jan a kol.** *Krajina, sídlo, obraz: romantický řád Jiřího Jana Buquoye.* Praha: Artefactum, 2015.
- **IVANEGA, Jan – ŠÁMAL, Pavel – TRNKOVÁ, Petra.** *Buquoyský Rožmberk: vizuální kultura šlechtického sídla v období romantického historismu.* Praha: Artefactum, 2013.
- **JUNG, Jiří.** *Lichnovští z Voštic a jejich sběratelské a stavební aktivity v letech 1848–1928.* Ostrava: Ostravská univerzita, 2017.
- **KAŠPAROVÁ, Anna.** *Reprezentace uměním a Kristián Kryštof Clam-Gallas.* In SVOBODA, Milan a kol. *Kristián Kryštof hrabě Clam-Gallas: stručná biografie: edice životopisného nástinu od Johanna Rittera z Rittersberku z roku 1838 s komentáři.* Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2012, s. 162–195.
- **KAZLEPKA, Zdeněk.** *Ostrov italského vkusu: umělecký mecenát Antonia Rambalda, hraběte z Collalto a San Salvatore, mezi Itálií, Vídní a Moravou v první polovině 18. století.* Brno: Barrister & Principal, 2011.
- **KELLER, Katrin – MAŤA, Petr – SCHEUTZ, Martin (Hg.).** *Adel und Religion in der frühneuzeitlichen Habsburgermonarchie.* Wien: Böhlau, 2017.
- **KRIST, Gabriela – IBY, Elfriede.** *Investigation and Conservation of East Asian Cabinets in Imperial Residences (1700–1900): Lacquerware & Porcelain. Conference 2013 Postprints.* Wien: Böhlau, 2015.
- **KUBEŠ, Jiří.** *Reprezentační funkce sídel vyšší šlechty z českých zemí (1500–1740).* České Budějovice, 2005. Disertační práce (Ph.D.), Jihočeská univerzita, Historický ústav (vedoucí práce prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc.).
- **KUBEŠ, Jiří.** *Hlavní sál – sebereflexe šlechty ve výzdobě společenských místností venkovských rezidencí (na příkladě českých zemí 17. a první poloviny 18. století).* In Česko-slovenská historická ročenka. Ročník 2005. Brno: Masarykova univerzita, 2005, s. 31–59.
- **KUBEŠ, Jiří.** *Palác rodu Colloredů z Wallsee na Malé Straně v 1. polovině 18. století.* In Život pražských paláců. Documenta Pragensia XXVIII. Praha: Scriptorium a Archiv hlavního města Prahy, 2009, s. 171–191.
- **KUBEŠ, Jiří.** *Náročné dospívání urozených: kavalírské cesty české a rakouské šlechty (1620–1750).* Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2013.

- **KUTHANOVÁ, Kateřina.** *Klarova nadace pro umělce. Sochaři z Čech a Itálie.* In *Naše Itálie: stará i mladá Itálie v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 31. symposia k problematice 19. století.* Praha: Academia, 2012. s. 132–141.
- **LENDEROVÁ, Milena.** „Jen zatím maličkost posílám...“ *Eleonora Kounicová a Božena Němcová.* In MALÍŘ, Jiří – RÁJA, Martin (ed.). *JUDr. Václav Kounic a jeho doba.* Brno: Matice moravská, 2009, s. 31–41.
- **LENDEROVÁ, Milena.** *K hříchu i k modlitbě: žena devatenáctého století.* Praha: Karolinum, 2016.
- **LEUBNEROVÁ, Šárka.** *Piepenhagenovy malířské vzorníky – sériová výroba krajinomalby za účelem obchodní nabídky.* In *Člověk a stroj v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 32. ročníku symposia k problematice 19. století: Plzeň, 23.-25. února 2012.* Praha: Academia, 2013, s. 306–311.
- **LISÁ, Eva – SEKYRKOVÁ, Milada (ed.).** *Karel hrabě Chotek, nejvyšší purkrabí Království českého.* Praha: Národní technické muzeum, 2008.
- **LIŠKOVÁ, Marie.** *Slovník představitelů zemské samosprávy v Čechách 1861–1913.* Praha: Státní ústřední archiv, 1994.
- **LORENZOVÁ, Helena – PETRASOVÁ, Taťána (ed.).** *Salony v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 18. ročníku symposia k problematice 19. století, Plzeň 12. – 14. března 1998.* Praha: KLP, 1999.
- **LUFT, Robert – EIBER, Ludwig (Hg.).** *Bayern und Böhmen: Kontakt, Konflikt, Kultur.* München: Oldenbourg, 2007.
- **LUKÁŠOVÁ, Eva.** *Zámecké interiéry: pohledy do aristokratických sídel od časů renesance do doby první poloviny 19. století.* Praha: NLN, 2015.
- **MACEK, Petr – BIEGEL, Richard – BACHTÍK, Jakub.** *Barokní architektura v Čechách.* Praha: Karolinum, 2015.
- **MAREK, Michaela.** *Kunst und Identitätspolitik: Architektur und Bildkünste im Prozess der tschechischen Nationsbildung.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2004.
- **MAREK, Michaela (Hg.).** *Kultur als Vehikel und als Opponent politischer Absichten. Kulturkontakte zwischen Deutschen, Tschechen und Slowaken von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis in die 1980 Jahre.* Essen: Klartext, 2010.
- **MAŠEK, Petr.** *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti.* Praha: Argo, 2008–2010.
- **MAŤA, Petr.** *Svět české aristokracie (1500–1700).* Praha: NLN, 2004.

- **MATĚJČEK, Jiří.** *Šlechta v českých zemích v 19. století. (První pokus o přehled).* In Slezský sborník. Acta Silesiaca. Ročník 98. Číslo 4. Opava: Slezský ústav Slezského zemského muzea v Opavě, 2000, s. 279–299.
- **MAYER, Gernot.** *Umění dobročinnosti: k obdivuhodnému patronátu Marie Terezie Savojské (1694 –1772), rozené z Lichtenštejna, nad uměním.* In Časopis Matice moravské. Ročník CXXXII. Supplementum 5: Lichtenštejnové a umění. Brno: Matice moravská, 2013, s. 179–192.
- **MŽYKOVÁ, Marie.** *K portrétům Schwarzenbergů v českých sbírkách.* In Schwarzenbergové v české a středoevropské kulturní historii. České Budějovice, NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, 2008, s. 289–320.
- **NACHTMANNOVÁ, Alena.** *Mezi tradicí a módou: odívání v Čechách od renesance k baroku.* Praha: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze, 2012.
- **PETRASOVÁ, Taťána.** *Aristokratický biedermeier.* In Biedermeier v českých zemích: sborník příspěvků z 23. ročníku symposia k problematice 19. století, Plzeň, 6. – 8. března 2003. Praha: KLP, 2004, s. 149–158.
- **PETRASOVÁ, Taťána (ed.) – PRAHL, Roman (ed.).** *Mnichov – Praha: výtvarné umění mezi tradicí a modernou.* Praha: Academia, 2012.
- **PRAHL, Roman a kol.** *Prag 1780–1830. Kunst und Kultur zwischen Epochen und Völkern.* Praha: Eminent – Patrik Šimon, 2000.
- **PRAHL, Roman.** *Biedermeier v umění, umění v biedermeieru.* In Biedermeier v českých zemích: sborník příspěvků z 23. ročníku symposia k problematice 19. století, Plzeň, 6. – 8. března 2003. Praha: KLP, 2004, s. 217–218.
- **PRAHL, Roman – ŠÁMAL, Petr.** *Umění jako dekorace a symbol: výzdoba reprezent. staveb Prahy v éře historismu, secese a moderny.* Praha: Gallery, 2012.
- **PREISS, Pavel.** *Patria mihi pro coelo est. Karel Maxmilián Lažanský, žák Bohuslava Balbína. Několik poznámek ke kulturnímu profilu barokního šlechtice.* In PREISS, Pavel. Kořeny a letorosty: výtvarné kultury baroka v Čechách. Praha: NLN, 2008, s. 153–175, pozn. s. 266–270.
- **RAKUŠANOVÁ, Marie.** *Bytosti odnikud: metamorfózy akademických principů v malbě první poloviny 20. století v Čechách.* Praha: Academia, 2008.
- **RYŠAVÝ, Vratislav.** *Zámek v Chyších.* In Castellologica bohemia 8. Praha: Archeologický ústav AV ČR a Společnost přátel starožitností, 2002, s. 247–261.

- **SEDLÁŘOVÁ, Jitka.** *Hugo Franz Salm: průkopník průmyslové revoluce: železářský magnát – mecenáš – sběratel – lidumil: 1776–1836.* Kroměříž: Národní památkový ústav, územní památková správa, 2016.
- **SEKYRKA, Tomáš.** *Počátky Klárovy nadace a její stipendisté.* In FILIP, Aleš – MUSIL, Roman (ed.). *Neklidem k Bohu. Náboženské výtvarné umění v Čechách a na Moravě v letech 1870–1914.* Praha: Arbor vitae, 2006, s. 229–235.
- **SLAVÍČEK, Lubomír (ed.).** *Artis pictoriae amatores: Evropa v zrcadle pražského barokního sběratelství.* Praha: Národní galerie v Praze, 1993.
- **SLAVÍČEK, Lubomír.** *Inventáře dietrichsteinské sbírky obrazů (Mikulov, Vídeň). Prameny k dějinám sběratelství 17. – 19. století na Moravě.* In Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F 43, Řada uměnovědná = Opuscula historiae artium. Ročník 48. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 67–112.
- **SLAVÍČEK, Lubomír.** *Sběratelství a umělecký obchod v Praze v letech 1780–1800.* In Slavíček, Lubomír. In SVATOŠOVÁ, Hana. *Praha Mozartova: kulturní a společenský život v Praze 1780–1800.* Praha: Scriptorium, 2006, 138–147.
- **SLAVÍČEK, Lubomír.** *Obrazová sbírka Thunů kolem roku 1700.* In Umění. Ročník LIV. Číslo 4/2006. Praha: Ústav dějin umění AV ČR, 2006, s. 357–366.
- **SLAVÍČEK, Lubomír.** *"Sobě, umění, přátelům": kapitoly z dějin sběratelství v Čechách a na Moravě 1650–1939.* Brno: Barrister & Principal, 2007.
- **SLAVÍČEK, Lubomír – TOMÁŠEK, Petr (ed.).** *Aristokracie ducha a vkusu: zámecká obrazárna Salm-Reifferscheidtů v Rájci nad Svitavou.* Brno: Barrister & Principal, 2015.
- **STECKEROVÁ, Andrea – VÁCHA, Štěpán (ed.).** *Vznešenost & zbožnost. Barokní umění na Plzeňsku a v západních Čechách.* Lomnice nad Popelkou a Plzeň: Matěj Bárta, Studiu JB a Západočeská galerie v Plzni, 2015.
- **STEKL, Hannes.** *Adel und Bürgertum in der Habsburgermonarchie 18. bis 20. Jahrhundert.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2004.
- **STOLÁŘOVÁ, Lenka – VLNAS, Vít (ed.).** *Karel Škréta (1610–1674): Doba a dílo.* Praha: Národní galerie v Praze, 2010.
- **SUCHOMEL, Filip.** *3sta drahocenností: čínský porcelán ze sbírek Valdštejnů, Schwarzenbergů & Lichnowských.* Praha: VŠUP, 2015.
- **ŠÁMAL, Petr – TRNKOVÁ, Petra.** *Krajina, sídlo, obraz: romantický řád Jiřího Jana Buquoye.* Praha: Artefactum, 2015.

- **ŠPIRITOVÁ, Alexandra.** *Slovník představitelů státní správy v Čechách v letech 1850–1918.* Praha: Státní ústřední archiv, 1993.
- **ŠPLÍCHALOVÁ, Vladimíra.** *JUDr. Václav Kounic jako mecenáš umělců.* In MALÍŘ, Jiří – RÁJA, Martin (ed.). *JUDr. Václav Kounic a jeho doba.* Brno: Matice moravská, 2009, s. 119–124.
- **TELESKO, Werner.** *Geschichtsraum Österreich: die Habsburger und ihre Geschichte in der bildenden Kunst des 19. Jahrhunderts.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2006.
- **TELESKO, Werner.** *Kulturraum Österreich: die Identität der Regionen in der bildenden Kunst des 19. Jahrhunderts.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2008.
- **TELESKO, Werner.** *Das 19. Jahrhundert. Eine Epoche und ihre Medien.* Wien – Köln – Weimar: Böhlau, 2010.
- **VÁCHA, Štěpán.** *Šlechtické kaple v kostele Panny Marie ve Staré Boleslavi. Oltářní výzdoba a fundace v 17. století.* In *Umění. Ročník LVIII. Číslo 1/2010.* Praha: Ústav dějin umění AV ČR, 2010, s. 17–41.
- **VALENTA, Aleš.** *Majetek a rodinné vztahy raně novověké aristokracie. Morzi-nové po třicetileté válce.* In PAUKRT, Martin (red.). *Sborník prací východočeských archivů 2008.* Zámorsk: Státní oblastní archiv, 2008, s. 13–48.
- **VALENTA, Aleš.** *Lesk a bída barokní aristokracie.* České Budějovice: Nakladatelství Veduta, 2011.
- **VAŇKOVÁ, Lenka – PILNÁ, Veronika.** *Metodika datování a interpretace portrétů 16. – 18. století pomocí historické módy.* Praha: NPÚ, 2013.
- **VLNAS, Vít (ed.).** *Sláva barokní Čechie: stati o umění, kultuře a společnosti 17. a 18. století.* Praha: Národní galerie v Praze, 2001.
- **VLNAS, Vít (ed.).** *Sláva barokní Čechie: umění, kultura a společnost 17. a 18. století.* Praha: Paseka pro Národní galerii v Praze, 2001.
- **VOKÁČOVÁ, Petra.** *Příběhy o hrdé pokoře: aristokracie českých zemí v době baroka.* Praha: Academia, 2014.
- **VONDRA, Roman.** *Karel hrabě Chotek z Chotkova a Vojnína (1783–1868).* In *Historický obzor: časopis pro výuku dějepisu a popularizaci historie. Ročník 18. Číslo 5/6 2007.* Praha: Aleš Skřivan, 2007, s. 120–132.
- **VONDRÁČEK, Radim (ed.).** *Biedermeier: umění a kultura v českých zemích 1814–1848.* Praha: Uměleckoprůmyslové museum, 2010.

- **VYBÍRAL, Jindřich.** *Ignác Vojtěch Ullmann (1822–1897): Palác Kinských 9. června – 7. srpna 1994.* Praha: Národní galerie, 1994.
- **VYBÍRAL, Jindřich.** *Století dědiců a zakladatelů: architektura jižních Čech v období historismu.* Praha: Argo, 1999.
- **VYBÍRAL, Jindřich – SEKYRKOVÁ, Milada.** *Dokumenty k dílu I. Ullmanna.* In Umění. Ročník LI. Číslo 4. Praha: Ústav dějin umění AV ČR, 2003, s. 325–334.
- **VYDROVÁ, Jiřina – SEDLÁČKOVÁ, Ema.** *Pražské baroko: výstava umění v Čechách XVII. – XVIII. století 1600-1800.* Praha: Umělecká beseda, 1938.
- **VYSKOČIL, Aleš.** *Slovník představitelů politické správy na Moravě v letech 1850–1918.* Praha: Historický ústav, 2011.
- **WIESER, Joseph Conrad von.** *Chronik des Hauses der Grafen Lažanzky, Freiherren von Bukowa.* Brünn: Georg Gastl, 1860.
- **ZATLOUKAL, Pavel.** *Brněnská Ringstrasse: Karlu Jedličkovi in memoriam.* In 51. Bulletin Moravské galerie v Brně. Brno: Moravská galerie, 1995, s. 27–40.
- **ZATLOUKAL, Pavel.** *Příběhy z dlouhého století: architektura let 1750–1918 na Moravě a ve Slezsku.* Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2002.
- **ŽUPANIČ, Jan.** *Nová šlechta rakouského císařství.* Praha: Age. Pankrác, 2006.
- **ŽUPANIČ, Jan.** *Vznik jednotné rakouské nobility.* In Sborník archivních prací. Ročník LVI. Číslo 2. Praha: Odbor archivní správy a spisové služby ministerstva vnitra, 2006, s. 345–416.

Internetové zdroje:

- **Acta Publica** | <http://actapublica.eu>
- **Archivní katalog AHMP** | <http://amp.bach.cz/pragapublica>
- **Badatelna.eu** | <http://badatelna.eu>
- **Historické mapy ÚA ZK** | <http://historickemapy.cuzk.cz>
- **Kaiser und Höfe** | <http://kaiserhof.geschichte.lmu.de>
- **Matricula** | <http://matricula-online.eu>
- **Oldmaps – Staré mapy** | <http://oldmaps.geolab.cz>
- **Österreichisches Staatsarchiv** | <http://archivinformationssystem.at>
- **Porta fontium** | <http://portafontium.cz>
- **Systeme am Wiener Hof** | <http://univie.ac.at/Geschichte/wienerhof>

6. Summary of the thesis in English

This PhD thesis *The Lazansky Family in Relation to the Artistic Environment of the Czech Lands* covers the prominent noble family that lived in Bohemia from 14th to 20th century. The name of the household is Lazansky. The aim of this work is to designate the position of this family in relation to the artistic environment of the Czech lands. The family estates in Manetin, Rabstěj and Chyse represent a number of notable works of art demonstrating a high level of artistic tastes of their owners. It is very interesting to follow the development in a household environment of the Lazansky family. Numerous examples show us the family's links with the representatives of artistic life.

The project is subject to the regular workflow, the crucial part consisting of archival research. The aim is not only to explore the personal documents and correspondence, but also to study other materials related to the topic – economics relations, building issues or inventory of residences. In the Czech Republic, there are amounts of archival sources (document of parishes, towns, villages in the domains, as well as various associations, organizations or offices, where members of the family worked). A substantial part of the theory is to exploit the Czech, German and Austrian comparative literature.

The dissertation is framed chronologically from 14th to 20th century, focused primarily to the 19th period in the Czech lands (the Kingdom of Bohemia and Margraviate of Moravia). The main focus is on selecting the personalities. The Lazansky family was so important, that it could be considered as having a significant impact on the culture of their period. There are several buildings and patronage projects, which clearly display their efforts for the highest representation. Throughout the work the author also focuses on a comparison with other families in the Czech lands (Czernin of Chudenitz, Waldstein, Buquoy, Clam-Gallas, Salm-Reifferscheidt, Lichnowsky or Chotek).

On the basis of a strong interpretation the author found that the family position is actually different from how it is perceived by current historical and artistic literature. The Lazansky family permanently influenced the artistic environment of the Czech lands. In the 19th century, the highest attention of this dissertation, the household influenced the development and results of creative activity in Bohemia and Moravia, both in the private and the community segment. The socially oriented differences we can observe in various branches of the family (Chyse, Manetin, Rabstěj nad Strelou, Preitenstein and other), either of the German, Austrian or Czech culture, are very interesting.

7. Přehled publikační a odborné činnosti autora

Samostatné monografie:

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Jan Adolf Vítek (1899–1950)*. Polná: Městské muzeum Polná, 2017. ISBN 978-80-270-2261-8.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Marie Nostitzová, akvarel jako svědek*. Beroun: Machart pro Mathildu Nostitzovou-Quagliotti, 2013. ISBN 978-80-87517-93-2.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Jan Václav Spitzer (1711–1773). Malíř pozdního baroka*. Beroun: Muzeum Českého krasu, 2012. ISBN 978-80-903477-9-3.

Články v monografiích:

- **STECKEROVÁ, Andrea (ed.) – VÁCHA, Štěpán (ed.)**. *Vznešenost & zbožnost. Barokní umění na Plzeňsku a v západních Čechách*. Lomnice nad Popelkou a Plzeň: Matěj Bárta a Západočeská galerie v Plzni, 2015. ISBN 978-80-86512-56-3 a 978-80-88027-05-8. [autor kat. hesla, 24 a-b, s. 98; spoluautor kat. hesla 25 a-b, s. 100, konzultant kat. hesla 16 a-b, s. 60–62]
- **SOJKA, Jaroslav a kol.** *Zapřažená krása: Kočáry, saně a nosítka 18. – 20. století*. Praha: Správa Pražského hradu, 2014. ISBN 978-80-86161-78-5. [spoluautor kat. hesel, s. 20–22, 88, 90, autor kat. hesel, s. 26, 28, 36, 44, 64, 66, 68, 80, 81, 86, autor Slovníku vybraných pojmů, s. 92–99]
- **SOJKA, Jaroslav a kol.** *Ferdinand V. Dobrotivý a umění jeho doby*. Praha: Správa Pražského hradu, 2012. ISBN 978-80-86161-74-7. [autor textu Tereziánský ústav šlechtičen na Pražském hradě: Císařská nadace a její vývoj s důrazem na Ferdinanda V. Dobrotivého, s. 62–65, spoluautor kat. hesel s. 141–145]

Články v časopisech:

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sbírka pečetidel rodu Lažanských v Manětíně, 6. část (koniec) – Pálffy, Hoyos, Schwarzenberg, Lažanský*. In Genealogické a heraldické listy. Ročník XXXII, číslo 3/2012. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 2012, s. 33–50.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sbírka pečetidel rodu Lažanských v Manětíně. 5. část – Otazníky*. In Genealogické a heraldické listy. Ročník XXXII, číslo 2/2012. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 2012, s. 19–24.

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sbírka pečetidel rodu Lažanských v Manětíně. 4. část – Krakovský z Kolowrat.* In Genealogické a heraldické listy. Ročník XXXII, číslo 1/2012. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 2012, s. 34–41.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sbírka pečetidel rodu Lažanských v Manětíně. 3. část – Meiderle-Mansberg, Herberstein, Dietrichstein.* In Genealogické a heraldické listy. Ročník XXXI, číslo 4/2011. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 2011, s. 15–23.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sbírka pečetidel rodu Lažanských v Manětíně. 2. část – Stotzinge, Welz-Eberstein, Ogilvy.* In Genealogické a heraldické listy. Ročník XXXI, číslo 3/2011. Praha: Česká gen. a heraldická společnost, 2011, s. 16–25.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sbírka pečetidel rodu Lažanských v Manětíně. 1. část – Bucellini-Reichenberg.* In Genealogické a heraldické listy. Ročník XXXI, číslo 2/2011. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 2011, s. 13–17.

Příspěvek ve sborníku:

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Nové poznatky o stavebním vývoji zámku Preitenstein.* In Dějiny staveb: sborník příspěvků z konference Dějiny staveb 2011. Plzeň: Klub Augusta Sedláčka, 2012, s. 110–117. ISBN 978-80-87170-19-9.

Recenze výstav a publikací:

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Edice pramenů k životu a dílu Petra Brandla.* Petr Brandl: život a dílo v archivních pramenech a starší odborné literatuře. Praha: Národní galerie, 2016. In Artalk.cz [online]. Publikováno 12. 12. 2016. Dostupné z: <http://artalk.cz/2016/12/12/edice-pramenu-k-zivote-a-dilu-petra-brandla/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *O živlech bez emocí v Plzni.* Živly v nás: Katastrofa a její obraz v kultuře 19. století. Západočeská galerie v Plzni: Výstavní síň 13, 26. 2. 2016 – 22. 5. 2016. In Artalk.cz [online]. Publikováno 18. 4. 2016. Dostupné z: <http://artalk.cz/2016/04/18/o-zivlech-bez-emoci-v-plzni/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Baroko pro oko, tentokrát v Plzni.* Vznešenost & zbožnost. Barokní umění na Plzeňsku a v západních Čechách. Západočeská galerie v Plzni: výstavní síň Masné krámy, 28. 10. 2015 – 20. 3. 2016. In Artalk.cz [online]. Publikováno 27. 11. 2015. Dostupné z: <http://artalk.cz/2015/11/27/baroko-pro-oko-tentokrat-v-plzni/>.

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Z pokladů kláštera na hoře Sion. Recenze výstavy SPECULUM MUNDI: Sběratelství kláštera premonstrátů na Strahově.* Muzeum umění Olomouc, Arcidiecézní muzeum: Galerie a Schodišťová hala, 4. 12. 2014 – 26. 4. 2015. In Artalk.cz [online]. Publikováno 13. 02. 2015. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2015/02/13/z-pokladu-klastera-na-hore-sion/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *22 odstínů šedi: od klasicismu k romantismu v Národní galerii.* Umění 19. století od klasicismu k romantismu. Národní galerie v Praze, Salmovský palác, od 17. 10. 2014. In Artalk.cz [online]. Publikováno 21. 11. 2014. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2014/11/21/22-odstinu-sedi-od-klasicismu-k-romantismu-v-narodni-galerii/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Vzestup a pád Davidovy hvězdy.* Arcibiskup Theodor Kohn (1893–1904): Neklidný osud talentovaného muže. Muzeum umění Olomouc, Arcidiecézní muzeum Olomouc: Galerie, 12. 9. 2013 – 12. 1. 2014. In Artalk.cz [online]. Publikováno 17. 10. 2013. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2013/10/17/vzestup-a-pad-davidovy-hvezdy/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Ozvěny exotiky v povodí Vltavy.* Palmy na Vltavě: Primitivismus, mimoevropské kultury a české výtvarné umění 1850–1950. Západočeská galerie v Plzni: výstavní síň Masné krámy, 30. 1. 2013 – 28. 4. 2013. In Artalk.cz [online]. Publikováno 6. 3. 2013. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2013/03/06/ozveny-exotiky-v-povodi-vltavy/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Plzeňští světcí – umění svědci.* Muzeum církevního umění plzeňské diecéze. Biskupství plzeňské a Západočeské muzeum v Plzni: klášter františkánů. In Artalk.cz [online]. Publikováno 16. 11. 2012. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2012/11/16/plzensti-svetci-umeni-svedci/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Magnet jménem Rembrandt. Sbíрка holandského umění Národní galerie.* Rembrandt & Co.: Příběhy umění ve století blahobytu. Národní galerie v Praze: Šternberský palác, 10. 2. 2012 – 27. 5. 2012. In Art & Antiques. Číslo 5/2012. Praha: Ambit Media, 2012, s. 71.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Benátčané v Brně: Colorito v Moravské galerii.* Colorito: Malířství v Benátkách 16. – 18. století z moravských a slezských sbírek. Moravská galerie v Brně, Místodržitelství palác, 17. 11. 2011 – 20. 5. 2012. In Art & Antiques. Číslo 4/2012. Praha: Ambit Media, 2012, s. 69–70.

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Rok sv. Anežky v Praze.* Sv. Anežka Česká: princezna a řeholnice. Národní galerie v Praze: Klášter sv. Anežky České, 25. 11. 2011 – 25. 3. 2012. In Artalk.cz [online]. Publikováno 16. 12. 2011. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2011/12/16/rok-svate-anezky-v-narodni-galerii/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *V rozpacích z rokoka.* Pražské rokoko: Kulturní a společenský život v Praze 1740–1791. Muzeum hlavního města Prahy a Archiv hlavního města Prahy: Clam-Gallasův palác, 15. 11. 2011 – 22. 1. 2012. In Art & Antiques. Číslo 12/2011. Praha: Ambit Media, 2011, s. 105–106.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Nové muzeum v Chrudimi.* Muzeum barokních soch v Chrudimi. Město Chrudim: kostel sv. Josefa. In Art & Antiques. Číslo 10/2011. Praha: Ambit Media, 2011, s. 44–46.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Dějiny křehkosti v královských zahradách.* Porcelán na Pražském hradě: Krása a užitek. Správa Pražského hradu: Královský letohrádek, 31. 5. 2011 – 11. 9. 2011. In Artalk.cz [online]. Publikováno 13. 6. 2011. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2011/06/13/dejiny-krehkosti-v-kralovskych-zahradach/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Rožmberský jezdec dorazil do Prahy.* Rožmberkové: rod českých velmožů a jeho cesta dějinami. Národní památkový ústav: Valdštejnský palác, 19. 5. 2011 – 21. 8. 2011. In Artalk.cz [on-line]. Publikováno 24. 5. 2011. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2011/05/24/rozmbersky-jezdec-dorazil-do-prahy/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Itálie na Plzeňský způsob.* Ach! Italia, cara mia! Umělci z Čech 19. století a Itálie. Západočeská galerie v Plzni: Masné krámy, 25. 2. 2011 – 22. 5. 2011. In Artalk.cz [online]. Publikováno 12. 3. 2011. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2011/03/12/italie-na-plzensky-zpusob/>.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Olomoucké baroko.* Olomoucké baroko. Výtvarná kultura let 1620–1780. Muzeum umění Olomouc a Vlastivědné muzeum v Olomouci: Arcidiecézní muzeum, Muzeum umění a klášter klarisek, 2. 12. 2010 – 27. 3. 2011. In Art & Antiques. Číslo 2/2011. Praha: Ambit Media, 2011, s. 42–44.
- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Sňatek beze sňatku.* Královský sňatek: Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský. Galerie hlavního města Prahy: Dům U Kamenného zvonu, 4. 11. 2010 – 6. 2. 2011. In Artalk.cz [on-line]. Publikováno 13. 12. 2010. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2010/12/13/snatek-bez-snatku/>.

- **ŠTĚPÁNEK, Jan.** *Karel Škréta v podání Národní galerie.* Karel Škréta (1610–1674): doba a dílo. Národní galerie v Praze: Valdštejnská jízdárna a Jízdárna Pražského hradu, 26. 11. 2010 – 10. 4. 2011. In Artalk.cz [online]. Publikováno 28. 11. 2010. Dostupné z: <http://www.artalk.cz/2010/11/28/karel-skreta-v-podani-narodni-galerie/>.

Výstavy:

- **Jan Adolf Vitek (1899–1950): plastiky.** Představení celoživotní umělecké tvorby rodáka z Polné u Jihlavy. Městské muzeum Polná: zámek Polná, Rérychova galerie, 22. 6. 2017 – 27. 8. 2017. [autor]
- **Zapřažená krása: kočáry, saně a nosítka 18. – 20. století.** Výstava historických dopravních prostředků z Čech, Moravy a také Slezska. Správa Pražského hradu: Jízdárna Pražského hradu, 20. 8. 2014 – 19. 10. 2014. [spoluautor]
- **Marie Nostitzová, akvarel jako svědek.** Výstava akvarelů Marie Nostitzové z let 1925–1975. Mathilda Nostitzová-Quagliotti: zámek Hořovice, 31. 8. 2013 – 31. 10. 2013. [autor]
- **Ferdinand V. Dobrotivý a umění jeho doby.** Výstava o životě císaře Ferdinanda V. a výtvarném umění jeho doby. Správa Pražského hradu: Královský letohrádek a Císařská konírna, 1. 6. 2012 – 9. 9. 2012. [spoluautor]
- **Vstupujte tiše: příběh pánské pracovny 18. století.** Výstava přibližující všední život aristokrata 18. století. Muzeum Českého krasu: Jenštejnský dům, Beroun. 18. 1. 2012 – 25. 3. 2012. [spoluautor]
- **Barokní Vánoce.** Výstava věnující se výtvarnému umění, hudbě a zvyklostem v době Vánočních svátků v průběhu 17. a 18. století. Muzeum Českého krasu: Jenštejnský dům, Berou, 30. 11. 2011 – 08. 1. 2012. [spoluautor]
- **Jan Václav Spitzer (1711–1773): 300 let malíře pozdního baroka.** Výstava o životě a díle českého barokního malíře. Muzeum Českého krasu: Jenštejnský dům, Beroun, 26. 10. 2011 – 19. 2. 2012. [autor]

Přednášky:

- **Kaple Všech svatých na Pražském hradě a její pohřební krypta.** Spolek Malostranský hřbitov: Městská knihovna v Praze na Smíchově, 19. 06. 2017.

- *Dějiny rodu Kolowratů s důrazem na Františka Antonína Kolowrata Liebsinského*. Spolek PRO FIDELITATE: zámek Rychnov n. K., 26. 05. 2016.
- *Manětín známý i neznámý, aneb pole vědy stále neorané*. Konference doktorandů dějin umění na AV ČR. ÚDU AV ČR, Praha, 29. 05. 2011.
- *Nové poznatky o stavebním vývoji zámku Preitenstein*. Konference Dějiny staveb 2011. Klub Augusta Sedláčka: zámek Nečtiny, 26. 03. 2011.

Ostatní aktivity:

- *Státní zámek Manětín*, instalace prohlídkové trasy a tvorba nového sylabu NKP zámek Manětín pro sezonu 2017, zaměřená hlavně na prezentaci původních sbírek rodu Lažanských z Bukové v 18. a 19. století.
- *Diana Phipps Sternberg*, textové zpracování historie zámku v Častolovicích a Zásnukách, jejich uměleckých sbírek a dějin rodu Sternbergů, včetně komplexní rešerše pramenů a literatury, v letech 2014–2015.
- *Mathilde Nostitz-Rieneck*, zpracování umělecké pozůstalosti malířky Josefy von Nostitz-Rieneck, uložené ve sbírkách Nostitzů, Sternbergů, Löwensteinů, Hohenbergů, Liechtensteinů aj., v letech 2012–2013.
- **VANIŠOVÁ, Hana**. *Osobní typáře Lažanských z Bukové a úřední typáře velkostatku Manětín a Rabštejn nad Střelou*. In *Západočeské archivy 2013*. Plzeň: Státní oblastní archiv v Plzni, 2014, s. 80–85. [konzultant]
- **ADÁMEK, Jan**. *ARENA SANCTO-JOANNEA: Úcta Písečanů ke sv. Janovi Nepomuckému*. Písek: Prácheňské muzeum v Písku, 2013. ISBN: 978-80-86193-39-7. [konzultant]
- **PAŘÍZEK, Patrik**. *Švarcvaldské hodiny ve sbírkách Muzea Českého krasu*. In *Český kras. Ročník XXXIX*. Beroun: Muzeum Českého krasu, 2013, s. 51–59. [recenzent]
- **PAŘÍZEK, Patrik**. *Nejen o berounském „meisterstücku“ Antonína Engelbrechta*. In *Český kras. Ročník XXXVIII*. Beroun: Muzeum Českého krasu, 2012, s. 24–26. [recenzent]
- **SOUKUP, Daniel**. *Ikonografie uzavřené společnosti – obrazový cyklus znesvěcení hostí Židy z Hostouně*. In *Minulostí Západočeského kraje. Ročník XLVI*. Plzeň: Archiv města Plzně, 2011, s. 108–131. [recenzent]